

22.11.2022

Група № 23

Урок № 23

Тема уроку: «Контрольне есе»

Мета уроку: перевірити вміння учнів самостійно добирати і систематизувати матеріал відповідно до теми та основної думки висловлення, будувати логічно правильне і композиційно завершене висловлення; навички вільного використання засобів мови в будь-яких життєвих ситуаціях; розвивати критичне мислення; збагачувати словниковий запас учнів; розвивати творчі здібності; сприяти осмисленню цінностей життя людини, його наповненості й сенсу.

Матеріали до уроку:

- **Есе** — художньо-публіцистичний жанр або вид творчої роботи з довільною композиційною побудовою. Дозволяє використовувати в побудові фраз різні прийоми, що підсилюють вплив на читацьке сприйняття: інверсію, антитезу, асоціативні ряди, метафоричні узагальнення, іронію та інші види іносказання. Заключна частина есе не завжди містить висновок.
- В есе відбивається суб'єктивна авторська позиція щодо порушеної в темі проблеми. В есе доречне вживання припущень, риторичних питань, фразеологізмів. Вони надають мові експресивності й стилістичної виразності.
- Формі есе властиво міркування з елементами аналізу.

Мета есе — спонукання читачів до роздумів.

Напишіть у робочому зошиті контрольне есе на одну із тем:

1. “Ціна недбалості”

2. “Мій вибір – здоровий спосіб життя”

Кожну роботу я перевірю на плагіат!!! Списані роботи будуть оцінені відповідно!

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net .

У темі листа вкажіть ваше прізвище, предмет, номер групи та № уроку.

22.11.2022

Група № 23

Урок № 24

Тема уроку: «Мовна стійкість як ключова риса національномовної особистості»

Мета уроку: допомогти здобувачам освіти усвідомити, що мовна стійкість – це ключова риса національномовної особистості; розвивати навички самостійної роботи з літературою, виразного читання, логічне мислення, образне сприймання; вміння виділяти головне; формувати мовленнєву компетенцію; збагачувати словниковий запас; виховувати в учнів шанобливе ставлення до української мови як державної, бажання берегти її, розмовляти нею всюди: в навчальному закладі, вдома, на роботі, у вільний час.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте і законспекуйте в робочому зошиті матеріал до § 1 у базовому підручнику: *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 208 с.*

2. Дайте відповіді на запитання:

1. Що означають поняття «мовна стійкість», «перемикання кодів», «мовний конформізм», «мовна толерантність», «мовна особистість»?

2. Де набуває особливої гостроти проблема мовної стійкості?

3. Які джерела живлять мовну стійкість народу?

4. Які приклади найкраще з'ясують дію цих джерел?

5. Які перешкоди стоять на заваді зростанню мовної стійкості українців?

6. Яка інформація стала для вас новою?

3. «Павутинка дискусії». Проблемне питання «Чи потрібно зміцнювати українськомовну стійкість?», його потрібно розв'язати, заповнивши таблицю. У двох колонках ви фіксуєте аргументи (по 3), що ствердно або заперечно відповідають на проблему.

Так	Чи потрібно зміцнювати українськомовну стійкість?	Ні

Висновок. Потрібно зміцнювати українськомовну стійкість. В Україні це актуальна проблема, адже рівень українськомовної стійкості досить низький порівняно з російськомовною. У цьому є загрози поступової втрати національної мови й денаціоналізації. Отже, народ потребує мовної стійкості, щоб зберегти свою мову.

4. Прочитайте статтю А. Каленської «Бути собою» (§ 1, вправа 5) виконайте тест і складіть практичні поради щодо зміцнення українськомовної стійкості людини.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net .

У темі листа вкажіть ваше прізвище, предмет, номер групи та № уроку.

25.04.2022

Група № 26

Урок № 25

Тема уроку: «Засоби мовного вираження промови»

Мета уроку: повторити, систематизувати, закріпити, знання, уміння і навички учнів з теми; підвищити інтерес до предмета, активізувати діяльність учнів, стимулювати різні види спілкування; розвивати мовлення учнів, прагнення до збагачення словникового запасу учнів; виховувати толерантне ставлення, любов до рідної мови.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте § 2-3 у базовому підручнику: *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 208 с.*

2. **Перегляньте відео до уроку на YouTube:**

https://www.youtube.com/watch?v=Isxye9La5lU&ab_channel

3. **Законспекуйте матеріал до уроку в робочому зошиті (ОСНОВНЕ):**

Промова — **це публічний виступ**, метою якого є висвітлення певної інформації та вплив на волю, почуття, розум слухачів логічною стрункістю тексту, емоційною насиченістю та аргументованістю мовця.

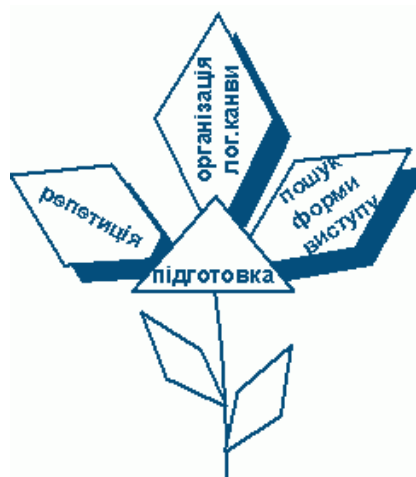
Промові як жанру публіцистичного стилю властиві такі ознаки:

- активне вживання суспільно-політичної, економічної, юридичної, культурно-освітньої лексики;
- наявність емоційно забарвлених слів, фігур, тропів, фразеологічних зворотів;
- використання окличних речень і риторичних запитань;
- широке використання речень із звертаннями, вставними та вставленими конструкціями;
- повтори;
- емоційний тон викладу.

Промову бажано побудувати за всіма правилами риторичної науки. В ораторській діяльності виділяють три основних етапи: **докомунікативний, комунікативний і посткомунікативний**.

Розгляньте таблицю, визначте зміст роботи на кожному етапі підготовки промови.

Докомунікативний	Комунікативний	Посткомунікативний
1. Визначення теми і мети виступу	Проголошення промови	Аналіз промови
2. Оцінювання аудиторії (віковий склад, освітній рівень, соціальний статус) й обстановки	Відповіді на запитання, ведення полеміки	
3. Добір матеріалу (виписки, цитати)		
4. Систематизація матеріалу (план, тези, тематичні слова), створення тексту (вибір мовних засобів)		
5. Репетиція (обмірковування стилю поведінки та зовнішнього вигляду)		

Найчастіше у публічних виступах на суспільну тему вдаються до ораторського підстилю публіцистичного стилю.

Успіх публічного виступу залежить не тільки від його змісту, а й від того, яким стилем викладу ви користуєтеся.

Мова подібна до музичного інструмента, на якому треба навчатися грати. Усі ми говоримо рідною, в основному розмовною мовою, однак перед широким загалом треба говорити правильною літературною

мовою. Висловлюватися треба чітко та недвозначно. Стиль усного виступу має бути набагато простішим порівняно зі стилем письмової роботи. Після викладу однієї думки зробіть коротку паузу. Під час виступу тримайте голову прямо і дивіться на слухачів, час від часу змінюючи напрям свого погляду, начебто спрямовуючи туди свої слова. Слухачі в усіх кутках зали тоді відчуватимуть, що ви звертаєтеся саме до них.

План виступу – це послідовність і взаємозв'язок тематичних частин виступу, що зафіксовано у вигляді переліку ключових понять або суджень. Неабияке значення для підготовки виступу має складання плану. Його треба після повного усвідомлення теми та ідеї виступу й опрацювання необхідної літератури.

План – найкоротший від записів, де висвітлено підтеми тексту. Щоб скласти простий план, необхідно вдумливо прочитати текст, з'ясувати його тему та головну думку (ідею), визначити підтеми, чітко й лаконічно їх сформулювати та записати у вигляді підпунктів.

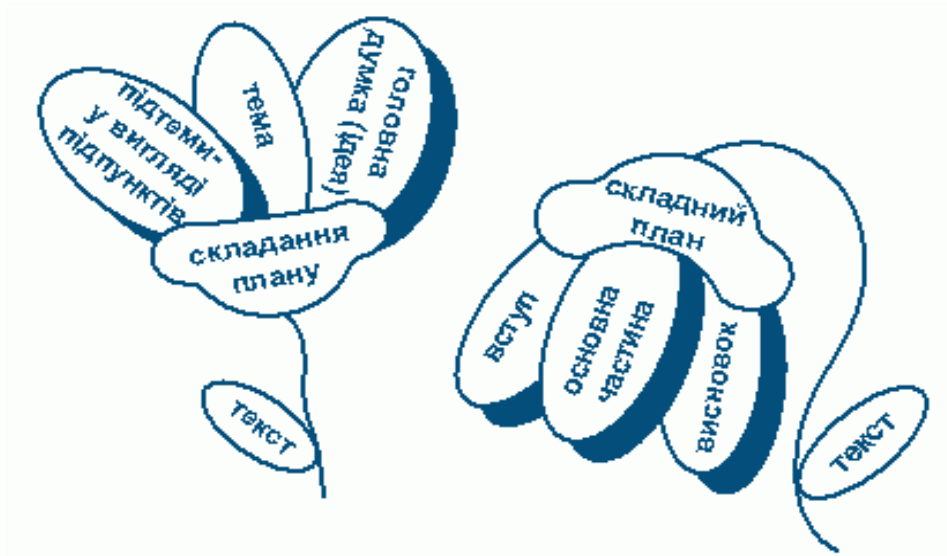
Пункти плану – здебільшого складні словосполучення. Щоб скласти складний план тексту, потрібно підтеми тексту поділити ще на мікротеми та чітко їх сформулювати. Мікротеми тексту стануть підпунктами складного плану.

Звичайно, складний план має вступ, основну частину та заключну частину з висновками. План також може бути цитатний.

Вступ – початкова частина твору, яка передуює викладу його змісту.

Основна частина – ґрунтовна частина виступу. Де базується головна частина змісту.

Висновок (заключна частина) – остаточна думка щодо чогось, логічний підсумок, зроблений на основі спостережень, міркувань чи на підставі достатньої аргументації.

При виступі необхідно використовувати засоби мовного вираження.

Засоби мовного вираження

1.Метафора – з грецької «перенесення». Розкриття сутності одного предмета чи явища через особливості іншого.

Різновиди перенесень:

1. **Колір** (наприклад, білий сніг – білий світ)

Перше значення – пряме – *білий сніг*.

Друге – переносне, метафоричне – *білий світ*.

2. **Розмір** (наприклад, грудка землі – грудка суму)
3. **Форма** (*рука хлопчика – рука долі*)
4. **Функція** (*палець людини – палець станка (деталь станка)*)
5. **Місцезнаходження** (*дно моря – дно життя*)
6. **Форма і функція** (*хвіст ящірки – хвіст літака*)
7. **Емоційне враження** (*чорна земля – чорна душа*)

Приклад:

«Серце нудьгує, і плаче воно» – проста дієслівна метафора, уособлення, метонімія.

«Коли усе в тумані життєвому загубиться» – подвійна метафора.

2. Метонімія з грецького «перейменування» — це слово, значення якого переноситься на найменування іншого предмета, пов'язаного з властивим для цього слова предметом за своєю природою.

Наприклад, такий вислів, як «весь театр аплодував», містить у собі метонімію, виражену словом «театр».

1. *Читати Підмогильного* – не сам твір, а його автор;

2. *Я з'їв цілу тарілку* – не сам предмет, а що в ньому вміщено;

3. *Київ прокидається* – не самі люди, а місто, в якому вони перебувають.

3. Синекдоха – різновид метонімії. Заміна назви цілого предмета назвою його частини.

1. *Червона шапочка* – на позначення всієї дівчинки – лише її головний убір;

2. *Ноги моєї тут не буде* – на позначення цілої людини – тільки частина її тіла;

3. *Вчися шанувати копійку* – на позначення всіх грошей – найменша частина грошей.

4. Уособлення або персоніфікація – це вид метафори, перенесення ознак особи на предмети, речі, явища, тваринний і рослинний світ.

В золотій смушевій шапці циган-вечір сходив з гір,

Ніс він ніченьці-циганці з срібла кований набір (О. Олесь).

5. Антитеза з грецької «**протиставлення**» — це стилістична фігура, яка утворюється зіставленням слів або словосполучень, протилежних за своїм змістом.

Наприклад:

„Думав, доля зустрінеться — спіткалося горе” *Т. Шевченко*.

6. Градація з латинської «поступове підвищення, посилення від крок, ступінь» — стилістична фігура, яка полягає у поступовому нагнітанні засобів художньої виразності задля підвищення чи пониження їхньої емоційно-сміслової значимості.

Яскравим прикладом висхідної градації можуть слугувати рядки з відомої «Казки про золоту рибку» О. С. Пушкіна:

Не хочу бути чорною селянкою,

Хочу бути стовповою дворянкою;

Не хочу бути стовповою дворянкою,

А хочу бути вільною царицею;

Не хочу бути вільною царицею,

А хочу бути володаркою морською.

Підвищення експресивності висловлювання, посилення виразності за допомогою клімаксу спостерігається у рядках А. П. Чехова: *Шляховик підскакує до нього і, піднявши вгору кулаки, готовий розтерзати, знищити, розчавити.*

Експресією посилення сенсу висловлювання мають ось ці рядки сучасного поета Луговського:

*Пісня про вітер,
Про вітер, взутий в солдатські гетри,
Про гетри, які йдуть дорогою війни.*

7.Повторення – це:

1. Дія за знач. **повторити, повторяти і повторитися, повторятися.** *Максим не може не бачити, з якою ретельністю Білецькі відшліфовують кожен трюк, як він з кожним повторенням стає все ефектнішим .*

Він знаходить у них [доносах] повторення виразів і, дбаючи про стиль, починає придумувати інші фрази.

8.Порівняння — троп, який полягає у поясненні одного предмета через інший, подібний до нього, за допомогою компаративної зв'язки, тобто єднальних сполучників: як, мов, немов, наче, буцім, ніби та ін.

«Блукай та їж недолі хліб і вмри, як гордий флоренцієць, у вигнанні»

4. Виконайте **вправи 3, 7(1 - Б)** до § 2-3 з підручника О. Авраменка для 11 кл.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.